

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/63/2017
Identifikačné číslo spisu: 2014200250
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2014200250.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci navrhovateľa: Z. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. č. XXX, Z., zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom Sibírska č. 4, Bratislava, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 11.11.2016, č. k. 38Sd/39/2014-89, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 11.11.2016, č. k. 38Sd/39/2014-89, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 11.11.2016, č. k. 38Sd/39/2014-89, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo 540 111 2860 0 z 05.03.2014 v spojení s rozhodnutím číslo 540 111 2860 0 z 02.03.2016 a odporkyňi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutím číslo 540 111 2860 0 z 05.03.2014 (ďalej aj „rozhodnutie I“) odporkyňa podľa § 65, § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a § 21, § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 10.01.2014 o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX s odôvodnením, že vzhľadom na výkon zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie v dobe od 03.07.1972 do 31.12.1999 nie je možné znížiť jeho dôchodkový vek podľa § 21 a § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., lebo zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie nezakladalo nárok na zníženie dôchodkového veku podľa predpisov účinných pred 01.01.2004; nárok na starobný dôchodok mu vznikne dovŕšením veku 62 rokov, dňom XX.XX.XXXX.

Krajský súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom č. k. 38Sd/39/2014-32 z 13.01.2015, ktorý bol uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/99/2015 z 25.05.2016 zrušený a vec bola vrátená

krajskému súdu na ďalšie konanie s tým, aby v ďalšom konaní preskúmal aj rozhodnutie odporkyne číslo 540 111 2860 0 z 02.03.2016.

Rozhodnutím číslo 540 111 2860 0 z 02.03.2016 odporkyňa podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. navrhovateľovi od XX.XX.XXXX priznala starobný dôchodok v sume 584,70 € mesačne.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že námietku navrhovateľa, že mu nárok na starobný dôchodok vznikol podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. už od XX.XX.XXXX, resp. od 57 roku veku krajský súd nepovažoval za dôvodnú, keďže uvedené ustanovenie spájalo skorší vznik nároku na starobný dôchodok iba s výkonom zamestnania v I. pracovnej kategórii. Rozhodnutie I. preto považoval za vecne správne.

Vo vzťahu k rozhodnutiu II. krajský súd potvrdil, nepovažujúc za dôvodnú námietku navrhovateľa čo do výšky priemerného mesačného zárobku (ďalej aj „PMZ“) za roky 2011 až 2015, určeného sumou 135,- €, a to z dôvodu, že tento výpočet zodpovedá výpočtu PMZ podľa § 12 zákona č. 100/1988 Zb.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietol, že v súlade s druhou hlavou zákona č. 100/1988 Zb. a jeho ustanovením § 174 mu za výkon zamestnania v II. pracovnej kategórii mal byť dôchodkový vek znížený na 58 rokov, rovnako mu ako doba v I. kategórii funkcií mala byť hodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby. Taktiež namietol, že posledné dva roky učebného pomeru v V. Z. s výrobnou prácou v chemicky exponovaných prevádzkach získal v II. pracovnej kategórii.

Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, obe rozhodnutia odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal, aby mu bola priznaná náhrada trov konania v celkovej výške 596,57 €.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu trvala na správnosti jej rozhodnutí. K hodnoteniu dôb zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii opakovane poukázala na to, že vychádzala z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, ktoré navrhovateľ nespochybnil žiadnym dôkazom. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Vo vzťahu k rozhodnutiu I. je potrebné uviesť, že odvolací súd v obdobnej veci už rozhodoval. V súlade s § 250ja ods. 7 O. s. p. poukazuje na svoj rozsudok sp. zn. 9So/155/2015 z 07.03.2017, v ktorom uviedol:

„Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.07.2016 dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 14 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v období do 31.12.1999 sú do I. pracovnej kategórie zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotronu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemickotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

Keďže navrhovateľ nevykonával také zamestnania, ktoré sú zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. i) až l) zákona č. 100/1988 Zb. v rozsahu aspoň 20 rokov, nevznikol mu nárok na dôchodok dňom dovŕšenia veku 58 rokov podľa ustanovenia § 21 ods. 1 písm. d) tohto zákona. Nevykonával ani zamestnania uvedené § 14 ods. 2 písm. a) až h) tohto zákona, takže mu nárok na starobný dôchodok nevznikol podľa § 21 ods. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 100/1988 Zb. ani dovŕšením veku 55 rokov.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999. Toto ustanovenie malo za cieľ (v dôsledku zániku zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1999), odstrániť tvrdosť zákona spočívajúcu v nemožnosti splnenia podmienok podľa § 21 tohto zákona po 31.12.1999 a zachovať iba určeným skupinám zamestnancov, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona, resp. v I. a II. kategórii funkcií, skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

Výkon zamestnania v II. pracovnej kategórii podľa uvedeného ustanovenia nezakladá skorší vznik nároku na starobný dôchodok pred dovŕšením všeobecného dôchodkového veku (62 rokov podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Na účely § 174 zákona č. 100/1988 Zb. nemožno stotožňovať pojem „pracovná kategória“ a pojem „kategória funkcií“.

Na rozdiel od ustanovenia § 14 ods. 4 v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí aj služba vojakov z povolania zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. opačné hodnotenie, teda hodnotenie doby zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie ako doby služby vojaka z povolania v II. kategórii funkcií, neupravuje, a teda také hodnotenie je vylúčené."

Vzhľadom na uvedené dôvody nemožno doby, ktoré navrhovateľ získal v II. pracovnej kategórii, hodnotiť ako doby I., resp. II. kategórie funkcií. Aj odvolací súd preto rozhodnutie odporkyne číslo 540 111 2860 0 z 05.03.2014 považoval za súladné so zákonom.

Pokiaľ ide o námietku, že doba základnej vojenskej služby mala byť navrhovateľovi hodnotená v I. kategórii funkcií a že vo zvýhodnenej pracovnej kategórii mu mala byť zhodnotená aj doba posledných dvoch rokov učebného pomeru, táto požiadavka navrhovateľa bola už vzhľadom na vyššie uvedené nedôvodná.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, účinného od 01.07.1964 do 31.12.1975, zamestnania sa pre účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií:

1. do I. pracovnej kategórie patria

- a) zamestnania v baníctve pod zemou v hlbinných baniach,
- b) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadlách za letu,
- c) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v

ťažkých chemických prevádzkach,

d) zamestnania kesonárov a potápačov,

e) zamestnania pri konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín,

f) zamestnania v baniectve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skryvke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie a na rádioaktívne suroviny;

2. do II. pracovnej kategórie patria ostatné zamestnania, v ktorých sa vykonávajú práce za zvlášť obťažných pracovných podmienok;

3. do III. pracovnej kategórie patria všetky ostatné zamestnania.

Podľa § 5 ods. 2 veta prvá zákona č. 101/1964 Zb. ako doby zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítavajú aj náhradné doby (§ 7 ods. 1), ak bolo zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie prerušené len týmito dobami.

Podľa § 129 ods. 1 vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 101/1964 Zb., do evidenčného listu sa zapisuje za každý kalendárny rok po uzávierke mzdových listov, najneskôr do 30. apríla nasledujúceho roku, doba trvania pracovného pomeru, druh činnosti, hrubý zárobok (mzda) a doba, po ktorú pracovník mal nárok na peňažné dávky nemocenského poistenia poskytované namiesto mzdy. U pracovníkov, ktorí vykonávajú zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, zapisujú sa do evidenčného listu údaje o dobe a trvaní práce (údajom počtu dní za kalendárnu dobu skutočnej práce) a druh činnosti podľa názvoslovía a poradových čísel uvedených v rezortných zoznamoch.

Z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia (ďalej aj „ELDZ“) založených v spise odporkyne vyplýva, že doba učebného pomeru nebola zamestnávateľom navrhovateľa na ELDZ potvrdená vo zvýhodnenej pracovnej kategórii; ELDZ pritom podpísal aj navrhovateľ. Výkon zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie bol navrhovateľovi na ELDZ zamestnávateľom vykázaný až od 03.07.1972.

Dobu základnej vojenskej služby od 01.04.1973 do 01.04.1975 odporkyňa v rozhodnutí II. správne hodnotila v II. pracovnej kategórii v súlade s § 5 ods. 2 veta prvá zákona č. 101/1964 Zb. Ako je vyššie uvedené, keďže nešlo o dobu výkonu služby vojaka z povolania, hodnotenie tejto doby ako doby I. kategórie funkcií nie je možné.

Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval za súladné so zákonom aj rozhodnutie odporkyne číslo 540 111 2860 0 z 02.03.2016, aj v tejto časti preto považoval rozsudok krajského súdu za vecne správny.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 2 O. s. p. v spojení s § 219 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.

O trovách konania odvolací súd vzhľadom na neúspech navrhovateľa v konaní rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 246c ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O. s. p.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.